

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

01 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Ursache Petru,

judcători – Timofti Vladimir, Nicolaev Ghenadie, Guzun Ion, Moraru Petru,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursului ordinar declarat de către avocatul Babcinschi Nelly în numele inculpatei Cojuhari Angela, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 septembrie 2015, în cauza penală privind-o pe

Cojuhari Angela Sergiu, născută la 17 iunie 1976, originară din r-nul Ialoveni, s. Suruceni, domiciliată în r-nul Ialoveni, s. Costești;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 25.09.2013 - 27.03.2015 (prima instanță);
2. 24.04.2015 - 29.09.2015 (instanța de apel);
3. 23.11.2015 - 01.03.2016 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 27 martie 2015, a fost încetat procesul penal privind învinuirea lui Cojuhari Angela de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. c), d) Cod penal în legătură cu intervenirea termenului de prescripție prevăzut la art. 60 Cod penal.

S-a dispus păstrarea corpurilor delictale la dosar : certificatul de divorț seria BM nr. 119978 din 17.07.2011, cererile pentru desfacerea căsătoriei în baza hotărârii judecătorești din numele lui Mereacre Dumitru și Mereacre (Cojuhari) Angela, chitanța emisă de „Banca de Economii” SA fil. 32 Ialoveni de achitare de către Mereacre Dumitru a taxei de stat în sumă de 180 lei, extras din hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 20.06.2000, după definitivarea sentinței.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a stabilit că, în perioada nestabilită în cadrul urmăririi penale, persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, în mod ilegal au confecționat extrasul din hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 20 iunie 2000, cu privire la desfacerea căsătoriei între cet. Mereacre Dumitru și Mereacre

(Cojuhari) Angela.

Ulterior, Cojuhari Angela cunoscînd cu certitudine faptul că Judecătoria Ialoveni nu a examinat cauza civilă cu privire la desfacerea căsătoriei între ea și cet. Mereacre Dumitru, avînd scopul folosirii documentelor oficiale false, urmărind intențiile sale criminale îndreptate spre obținerea ilegală a divorțului cu soțul său, Mereacre Dumitru, la 17 iulie 2001 a prezentat Oficiului Stării Civile Ialoveni extrasul falsificat al hotărârii Judecătoria Ialoveni din 20 iunie 2000, care a înregistrat divorțul și l-a trecut în registrul de stare civilă la 17 iulie 2001 sub nr. 100, cauzînd astfel daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale cet. Mereacre Dumitru.

Astfel, instanța de judecată a ajuns la concluzia, că acțiunile intenționate ale cet. Cojuhari Angela urmează a fi calificate în baza art. 361 alin. (2) lit. c), d) Cod penal – deținerea și folosirea documentelor oficiale false, ce acordă drepturi și eliberează de obligații, referitor la un document de importanță deosebită, soldate cu daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei fizice, vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii menționate fiind cert dovedită prin ansamblul de probe administrate în cadrul ședinței de judecată.

3. Sentința menționată a fost atacată cu apel de către avocatul Valah Alina în numele inculpatei Cojuhari Angela, prin care a solicitat casarea sentinței Judecătoria Ialoveni din 27 martie 2015, cu pronunțarea unei noi hotărîri de achitare în privința cet. Cojuhari Angela.

În motivarea cererii de apel recurenta a invocat că :

- instanța de fond a dat o apreciere incorectă faptelor și circumstanțelor de fapt ce au fost stabilite în cadrul examinării cauzei;

- condamnarea inculpatei Cojuhari Angela este aberantă, în condițiile în care partea vătămată Mereacre Dumitru ulterior folosește acest act de divorț pentru înregistrarea căsătoriei lui cu o altă persoană;

- instanța de judecată a ajuns la concluzia că în ședința de judecată nu au fost acumulate probe concludente care ar fi confirmat faptul că începînd cu luna iunie a anului 2000 părțile se aflau în raporturi de familie și administrau o gospodărie comună, iar căsătoria dintre părți, în virtutea circumstanțelor create, se menține numai datorită formalităților de ordin juridic;

- instanța neîntemeiat a pus la baza învinuirii cererile către OSC privind desfacerea căsătoriei scrise de inculpată, însă referitor la semnătura din cerere din numele lui Mereacre Dumitru, pentru partea apărării au apărut dubii de către cine a fost executată; instanța de fond nu putea să pună la baza sentinței de condamnare raportul de expertiză care nu răspunde la întrebările formulate, iar dubiile referitor la cine a efectuat semnătura lui Mereacre Dumitru în cererea privind desfacerea căsătoriei nefiind înlăturate;

- în prima instanță a solicitat efectuarea unei expertize repetate, care urma să fie efectuată de către un Centru Național al experților judiciari și specialiștilor de

performanță din Moldova, însă instanța de judecată a respins cererea dată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 septembrie 2015, apelul declarat a fost respins ca nefondat, cu menținerea hotărârii atacate.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, instanța de fond la pronunțarea sentinței corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpata Cojuhari Angela a săvârșit infracțiunea imputată ei.

Instanța de apel a menționat că este cert stabilit, că în perioada nestabilită în cadrul urmăririi penale, persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, în mod ilegal au confecționat extrasul din hotărârea Judecătoriai Ialoveni din 20 iunie 2000, cu privire la desfacerea căsătoriei între cet. Mereacre Dumitru și Mereacre (Cojuhari) Angela.

Ulterior, Cojuhari Angela cunoscând cu certitudine faptul că Judecătoria Ialoveni nu a examinat cauza civilă cu privire la desfacerea căsătoriei între ea și cet. Mereacre Dumitru, avînd scopul folosirii documentelor oficiale false, urmărind intențiile sale criminale îndreptate spre obținerea ilegală a divorțului cu soțul său, Mereacre Dumitru, care fiind audiat în instanța de fond a declarat că din anul 2000 a fost plecat peste hotarele țării. În anul 2010 a revenit din Anglia și a început să-și perfecteze a doua cetățenie și prin acte a găsit certificatul de divorț. Soția nu i-a explicat de unde este certificatul de divorț, a luat copilul și a plecat. În perioada 2000-2003 a fost în Franța împreună cu soția și copilul, apoi el a plecat în Anglia, iar soția cu copilul au revenit în țară. A mai adăugat că în anul 2009 nu s-a adresat în judecată pentru a desface căsătoria, nu a încheiat contract nici cu un avocat și nu a semnat nici o procură. Pe Boaghe Natalia o cunoaște, este verișoara lui Cojuhari Angela și în relații de căsătorie cu ea nu a fost. Nu cunoaște că Cojuhari Angela a ieșit din țară cu copilul în 2003. În perioada 2000-2010 a transferat bani pe numele lui Mereacre Angela, dar și pe numele Cojuhari Angela, dar nu a întrebat-o de ce și-a schimbat familia. Pe Sula Efimia o cunoaște, este nașa nașilor lui. Nu cunoaște că Sulă Efimia i-a înregistrat căsătoria cu Boaghe Natalia, ea nu i-a comunicat. Pe cererea de înregistrare a căsătoriei cît și pe cererea de divorț nu a aplicat semnătura. Înainte de a pleca peste hotare nu a abuzat-o pe soție și mama ei. În 2010 a fost amendat cu 600 lei precum că și-a bătut soția. Cît a fost peste hotare nu a avut relații de concubinaj cu alte femei. Nu poate explica scopul divorțului, că trăiau ca o familie, la 17 iulie 2001 a prezentat Oficiului Stării Civile Ialoveni extrasul falsificat al hotărârii Judecătoriai Ialoveni din 20 iunie 2000, care a înregistrat divorțul și l-a trecut în registrul de stare civilă la 17 iulie 2001 sub nr. 100, cauzînd astfel daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale cet. Mereacre Dumitru.

Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală dată și care au fost corect apreciate, respectîndu-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Astfel, vinovăția inculpatei Cojuhari Angela în comiterea infracțiunii imputate se

confirmă prin următoarele probe cercetate în cadrul ședinței, cum sunt : declarațiile inculpatei Cojuhari Angela, declarațiile părții vătămate Mereacre Dumitru, declarațiile martorului Ionaș Natalia, declarațiile martorului Mereacre Ion.

De asemenea, vina inculpatei Cojuhari Angela se mai dovedește prin materialele dosarului penal :

- procesul-verbal de ridicare din 05.05.2011 (f.d.41-45, vol.I);
- raportul de expertiză nr.426 din 15 martie 2013, (f.d. 85-101, vol.I), conform căruia inscripțiile manuscrise, ce completează rubricile cererii pentru desfacerea căsătoriei pe baza hotărârii judecătorești, din numele lui Mereacre Dumitru și cererii pentru desfacerea căsătoriei pe baza hotărârii judecătorești, din numele lui Mereacre Angela, ambele adresate oficiului OSC Ialoveni au fost executate de către Mereacre (Cojuhari) Angela.
- procesul-verbal de examinare a obiectului din 05.05.2011 (f.d. 46-47, vol.I);
- confirmarea Judecătoriei Ialoveni nr. 3-5172/11 din 30.03.2011 (f.d. 38, vol.I);
- procesul-verbal de percheziție din 26.05.2011 la domiciliul lui Cojuhari Angela (f.d. 59, vol. I);
- procesul-verbal de examinare a obiectului din 26.05.2011 (f.d. 61-63, vol.I);
- hotărârea judecătoriei Ialoveni din 08.08.2011 (f.d. 105, vol. I).

Astfel, ținând cont de materialele cauzei penale cercetate mai sus, instanța de apel a constatat cu certitudine că inculpata Cojuhari Angela a comis infracțiunea imputată ei, și că acțiunile inculpatei au fost corect calificate și încadrate în baza art. 361 alin. (2) lit. c), d) Cod penal după indicii calificativi : „deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi și eliberează de obligații, referitor la un document de importanță deosebită, soldate cu daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice”.

Instanța de apel a menționat că infracțiunea săvârșită de inculpata Cojuhari Angela se atribuie la categoria de infracțiuni mai puțin grave, avînd în vedere că sancțiunea art. 361 alin.(2) lit. c), d) Cod penal prevede pedeapsa cu amendă în mărime de la 200 la 600 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 5 ani.

Potrivit art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal persoana se liberează de răspunderea penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii mai puțin grave a expirat termenul de 5 ani.

Instanța de apel a reținut că just prima instanță a stabilit că Cojuhari Angela a comis infracțiunea la 17 iulie 2001, termenul prescripției de tragere la răspunderea penală fiind expirat la 17 iulie 2006.

Prin urmare, instanța de apel a stabilit că întemeiat prima instanță a considerat rațional de a adopta în privința inculpatei Cojuhari Angela o sentință de încetare a procesului penal.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul

Babcinschi Nelly în numele inculpatei Cojuhari Angela, prin care indicând temeiurile prevăzute de art.427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu adoptarea unei decizii prin care să se dispună achitarea cet. Cojuhari Angela pentru comiterea infracțiunii incriminate din motiv că în acțiunile ei lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii.

În argumentarea recursului, recurenta a invocat următoarele motive :

- instanța de apel nu s-a expus asupra motivului invocat în apelul părții apărării, precum că inculpata Cojuhari Angela ar fi folosit hotărîrea privind desfacerea căsătoriei pentru perfectarea la oficiul stării civile a actului de divorț;

- în apelul declarat în interesele inculpatului, partea apărării a invocat mai multe probleme de drept, pe care instanța de apel nu le-a abordat în decizie, încît neexpunerea asupra lor echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei în apel și privarea de dreptul la un proces echitabil prevăzut de art.6 § 1 CEDO și la un recurs efectiv – art.13 CEDO;

- avînd în vedere faptul că de către organul de urmărire penală și în instanța de judecată nu a fost probată latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii prevăzute de art.361 alin. (2) lit. c), d) Cod penal, instanța de apel era obligată să ajungă la concluzia unică și incontestabilă – să dispună achitarea cet. Cojuhari Angela pentru comiterea infracțiunii incriminate, din motiv că în acțiunile inculpatei Cojuhari Angela lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii;

- procurorul nu a respectat cerințele prevăzute de art.113 Cod penal;

- decizia instanței de apel este una incompletă, iar nemotivarea unei hotărîri judecătorești încalcă dreptul părților la un proces echitabil garantat de art 6 § 1 CEDO;

- funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atît, o hotărîre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs, doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției;

- instanța de apel era obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, fapt ce în cazul dat nu a întreprins.

5.1. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 11 Cod de procedură penală, a depus referință procurorul Crijanovschi Serghei, care a pledat pentru inadmisibilitatea recursului din considerentul că recurentul, potrivit art. 430 Cod de procedură penală este obligat să indice temeiurile prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală și în ce constă problema de drept de importanță generală abordată în cauză, care este eroarea de drept comisă de instanța ce duce la casarea hotărîrii. Astfel, recurentul solicită reaprecierea probelor, iar un asemenea temei nu se regăsește în prevederile normei sus menționate, deoarece aprecierea probelor ține de soluționarea fondului cauzei de către instanțele de fond și de apel și nu poate constitui temei pentru recurs.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, ținând seama de opinia expusă în referință, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Conform art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinenței, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Verificând legalitatea deciziei atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, invocat de recurent, și-a găsit confirmarea în cauza dată, sub aspectul că „instanța de apel nu s-a pronunțat pe motivele invocate în apel”, invocând în acest context următoarele.

Colegiul penal lărgit constată temeinicia motivelor invocate de către avocatul Babcsinski Nelly în recursul declarat și că la adoptarea deciziei, instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, în apelul declarat de avocatul Valah Alina în numele inculpatei Cojuhari Angela (f.d. 234-237, vol. I), au fost invocate următoarele motive :

„ - considerăm aberantă condamnarea cet. Cojuhari Angela, în condițiile în care partea vătămată Mereacre Dumitru, ulterior folosește acest act de divorț pentru înregistrarea căsătoriei lui cu o altă persoană;

- nu au fost luate în considerație hotărârile instanțelor în litigiile civile, invocate în apel, din care se constată cine a avut interes și cu ce scop a perfectat actele de divorț și ulterior de căsătorie, fiind cointeresat în tot Mereacre Dumitru, care după desfacerea căsătoriei lor, peste o lună a oficializat relația sa cu Boaghe Natalia;

- la partea apărării au apărut dubii asupra concluziilor expertului Cazacu Emilia, cu referire la obiectivitatea expertului, la concluziile neclare, contradictorii, neîntemeiate privitor la semnătura lui Mereacre Dumitru motivînd că este nevoie de a colecta mostre de la Mereacre Dumitru, ce duce la numirea unei expertize repetate, înaintînd un astfel de demers în prima instanță care a fost refuzat, păstrînd dubiile fără soluționare”.

Anume asupra acestor motive invocate de către avocatul Valah Alina în apel, instanța de apel nu s-a pronunțat sau s-a pronunțat superficial, fără argumentarea cuvenită.

Colegiul penal lărgit mai invocă, că pentru a fi respectat unul din principiile procesului penal – aflarea adevărului, este necesar ca instanța de apel să solicite rezultatul proceselor penale disjuncte prin ordonanțele procurorului Baeșu Andrei în anul 2013 (f.d. 115, vol. I, f.d. 120, vol. I), din acest dosar penal.

Totodată, din cuprinsul deciziei instanței de apel (f.d. 27-34, vol. II), reiese că instanța de apel a omis să se expună și să motiveze în decizia sa care probe confirmă intenția inculpatei și care sunt urmărirea prejudiciabile manifestate prin daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege, cauzate în urma săvîrșirii infracțiunii imputate. Astfel, instanța de apel urma să descrie dispoziția art. 361 alin. (2) lit. c), d) Cod penal și să stabilească cui a fost cauzat acest prejudiciu, care este cuantumul acestuia, prin ce se confirmă acesta, ce lipsește în decizia atacată.

La pronunțarea asupra motivelor din apel, instanța de apel urmează să țină cont de jurisprudența *CEDO*, care în pct. 37 a hotărîrii sale în cauza *Albert vs. România* din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din *CEDO*, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunînd un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Olanda*, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Analizând temeiurile pentru recurs invocate, Colegiul penal lărgit consideră, că și-a găsit confirmarea temeiul pentru recurs, prevăzut de art.427 alin. (1) pct. 6 Cod de procedură penală – cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat pe motivele invocate în apelul avocatului Valah Alina și încălcarea dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CEDO.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, în cazul în care instanța de recurs constată erori de drept ce sînt temei de recurs și acestea nu pot fi corectate de instanța de recurs, aceasta dispune casarea hotărîrii atacate și rejudecarea cauzei de către instanța a cărei hotărîre se casează.

În speța examinată Colegiul penal lărgit consideră, că decizia instanței de apel urmează a fi total casată și dispusă rejudecarea cauzei în alt complet de judecată, în aceeași instanță.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual-penale, asupra tuturor motivelor invocate în apel și în măsura competenței sale, asupra motivelor din recursul declarat și ținînd cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărîre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Babcsinschi Nelly în numele inculpatei Cojuhari Angela, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 septembrie 2015, în cauza penală privind-o pe **Cojuhari Angela Sergiu**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **30 martie 2016.**

Președinte	(semnătura)	Ursache Petru
Judecători	(semnătura)	Timofti Vladimir
	(semnătura)	Nicolaev Ghenadie
	(semnătura)	Guzun Ion
	(semnătura)	Moraru Petru

Copia corespunde originalului

Judecător

Timofti Vladimir